

Projectleider**E-mail****Instituut****Overige partners**

Ir. Remko Rosenboom

remko.rosenboom@dhv.com

DHV

Bosch Slabbers, Wageningen UR Alterra

Startdatum

juli 2009

Einddatum

maart 2011

Context / maatschappelijk probleem

Het kerngebied van Hof van Delfland bevat het totale open veenweidegebied tussen Haaglanden en Rijnmond. Enkele karakteristieken voor het gebied zijn de landschappelijke openheid, het patroon van sloten en watergangen, de veeteelt en het alom aanwezige zicht op de stadsranden. De melkveehouderij heeft gedeeltelijk plaats gemaakt voor woningbouw en bedrijven. Hierdoor is de openheid van het landschap afgenomen. Op dit moment wordt een nieuw toekomstperspectief voor dit gebied ontwikkeld. Anticiperen op klimaatverandering is daarbij één van de belangrijke factoren. Zowel wateroverlast als droogte hebben namelijk hun effecten op de verschillende gebruiksfuncties.

Wat is al bekend, wat niet?

Op hoofdlijnen is bekend wat de klimaateffecten voor de regio zijn. Dit wordt verder gedetailleerd binnen andere projecten van de hotspot Haaglanden. Op hoofdlijnen is ook bekend wat de oplossingsrichtingen zijn voor het klimaatbestendig maken van veenweidegebieden. Algemene methodieken voor het opstellen van adaptatiestrategieën zijn eveneens beschikbaar. Het is nog onbekend of de noodzakelijke adaptatie aan klimaatverandering de kans biedt om andere maatschappelijke en beleidsmatige doelen voor het gebied na te streven. Dit geldt ook voor het adaptatievermogen van de verschillende gebruiksfuncties, waaronder de melkveehouderij en de relatie met de stedelijke omgeving van het gebied. Ook ontbreekt het aan specifieke planmethodieken voor het opstellen van adaptatiestrategieën voor klimaatverandering in veenweidegebieden.

Kernvragen

Hoe kan men vanuit een ontwerpende, integrale benadering bij de inrichting en beheer van het veenweidegebied van Hof van Delfland (vooral water en landschap) inspelen op de effecten van een veranderd klimaat? En welke planmethodiek is geschikt om deze adaptatiestrategie te ontwikkelen?

Onderzoek

- Samen met onderzoekers ontwikkelen van twee planmethodieken voor regionale adaptatiestrategieën: forecasting en backcasting. Forecasting levert een inschatting van de toekomst op, backcasting formuleert een gewenste toekomst en kijkt welke stappen genomen moeten worden in het heden om die toekomst te bereiken
- Ontwikkelen van een inspiratieboek met voorbeelden van adaptatiestrategieën voor veenweidegebieden
- Samen met gebiedspartijen opstellen van een adaptatiestrategie volgens de twee planmethodieken. Partijen zoeken aansluiting bij de autonome ontwikkelingen in het gebied en bij andere gebiedsontwikkelingen

Betrokken stakeholders

Gemeente Midden-Delfland, Hoogheemraadschap van Delfland, provincie Zuid-Holland en Dienst Landelijk Gebied.

Wat is het resultaat en voor wie?

- De ontwikkeling, toepassing en vergelijking van twee planmethodieken (fore- en backcasting) voor regionale adaptatiestrategieën
- Een inspiratieboek 'Naar een klimaatbestendig veenweidegebied' met adaptatiemogelijkheden voor veenweidegebieden
- De contouren van een adaptatiestrategie voor het gebied Hof van Delfland inclusief implementatievoorstel